

Ginkgo: mọt cây hóa thạch sống

Tác Giả: Bài và ình Võ Quang Yìn
Thứ Năm, 08 Tháng 9 Năm 2011 05:08

Người n g c tên cây ginkgo là t danh t ti ng Tàu yin hsing, ta phiên âm ngân h nh, ng i Tây ph ng d ch ra qu m b c. Ng i Nh t phiên âm gin kyo



*B n th cây ph i chăng m t c i
T mình chia ch làm thành đôi
Hay cây là hai t tìm ch n
Đ m i ng i xem nh m t thôi
d ch ý th Johann Wolfgang von Goethe (1815)*

Đi d o mùa thu ngày nay, khách th ng g p trong các công viên mọt cây cao, lá vàng, trái đ r t đ p. S tích cây ginkgo khá ly k : v t n lá cây đã đ c tìm ra trong đá có 270 tri u năm tu i, vào k th hai, nghĩa là tr c c nh ng kh ng long đã s ng vào k Jura (213 tri u năm). Có l vào th i y có nhi u loài ginkgo, ch ng h n Ginkgo primigenia, nh ng qua nhi u tai bi n đ a ch t, ti p theo s tàn l i c a nh ng kh ng long là nh ng đ ng v t phân tán h t cây, ch còn hai loài vào k ba (65 tri u năm) : Ginkgo adiantoides và Ginkgo gardneri theo nh ng di tích hóa th ch. Cách đây kho ng 7 tri u năm, ginkgo không còn th y ở châu M và 5 tri u năm sau đ n l t châu Âu cũng mọt tích nó. Cây ch còn m c ở châu Á, không thay đ i vì lá cây ngày nay không m y khác là cây hóa th ch k ba. Là cây đ c nh t t n t i t thu xa xa, v i nh ng qu xem nh là c nh t, làm giây liên l c gi a hi n t i và quá kh trong s hàng v n loài cây, ginkgo là mọt k quan trọng ngành th o m c. Bên Trung Qu c cây đã đ c tìm ra tr c c mi n b c nh ng sau cũng b t g p m c hoang trong nhi u dãy núi mi n trung và mi n nam. T th i nhà Hán (206 tCN- 220 sCN), qu h t cây đã đ c dùng làm th c ăn và đ c ghi chép vào

Ginkgo: mọt cây hóa thạch sống

Tác Giả: Bài và ình Võ Quang Y&n
Thứ Năm, 08 Tháng 9 Năm 2011 05:08

sách Th&n nông b&n th&o kinh nh&ng ph&i đ& đ&n 1578 m&i đ&c Lý Th&i Tr&n (1518-1593) kê vào cu&n B&n th&o c&ng m&c. M&t bài th& đ& cao nó nh& nh&ng viên ng&c ðem t&ng cho m&t ng&i khách c&c thân. Nhi&u h&a sĩ chi&u c& hình th&c ng&n lá, còn các thi sĩ thì ðua nhau ca ng&i v&a qu& v&a lá. Ng&i ta tr&ng nó b&t ð&u t& các tri&u ð&i T&ng (960-1280), Thanh (1280-1368), nh&t là trong các sân chùa, sân mi&u, nh&ng n&i có nhi&u Ph&t t& và ð& ð& Lão t& tuy không có liên h& gi&a cây và ð&o giáo. Bên Nh&t B&n thì qu& ð&c ð&ng trong các bu&i trà ð&o, làm bánh, k&o và ð&c bi&t qua sách t& 1492. Vào th&i Edo (1600-1867), dân chúng ăn nó nh& rau, ð&ng nó trong ð&m ð&ng h&p. ð& t&ng ð&c tôn vinh là kho tàng qu&c gia vì s&ng lâu ð&i, không h& b& môi tr&ng ô nhi&m chi ph&i, l&i v&n còn t&n t&i t&i t&t sau qu& bom nguyên t& Hiroshima, ngày nay cây còn ð&c xem nh& m&t c& th& th&n tho&i, hoang ð&ng.

Châu Âu bi&t ð&c ginkgo nh& ông bác sĩ kiêm nhà th&o m&c ng&i Đ&c Engelbert Kaempfer (1651-1716). ð&c Công ty Hòa Lan &n Đ& ð&ng ph&ng gi&i ð& công cán, ông s&ng & Nh&t B&n t& 1690 ð&n 1692. Năm 1691, l&n ð&u tiên ông có ð&p xem xét cây và t& nó trong cu&n *Amoenitatum Exoticarum* năm 1712. Ông vi&t : "Cây ð&t kích th&c m&t cây h& ðào : thân dài, th&ng, dày, nhi&u nhánh ; v& tr& nên xám, có nhi&u k& n&t, l& h&ng khi v& già ; g& cây nh&, ít dày ð&c, ít b&n ; lõi m&m, x&p... Cu&i xu&n, ð&u mút nhánh mang c&m hoa ð&u sóc ch&a ð&y m&t th& b&t m&n. Trái th&t, dày ð&c, qua m&t cu&n dài b&ng ngón tay cái m&c vào cây & ch& lá m&c, t& hình dáng tròn và dài ngo&n qua kích th&c, v& ngoài s&n sùi m&t màu vàng l&t, nó gi&ng nh& m&t qu& m&n Damas : v& th&t, giàu, tr&ng, mùi v& ch&t, ð&ng ch&t vào qu& h&ch tr& phi tách nó ra, ð& ð&ng th&i và khu&y trong n&c nh& th&ng làm v&i *Areca indica*. Qu& ð&c gi&i là ginnau, gi&ng nh& qu& ðào l&t nh&ng l&n g&p ð&i, có dáng m&t nhân qu& m& v&i m&t v& g& m&ng, trong, m&nh ð& ; nhân tr&ng ch&a m&t qu& h&nh ð&c nh&t có v& ð&u, ð& tách ra, th&t ch&c. Ăn ð&m tâm, nh&ng qu& n&y giúp ích tiêu hóa, gi&m h& b&ng tr&ng do th&c ăn gây ra : vì v&y, nó ð&c ð&n cho khách vào ph&n th& hai c&a b&a ăn. Nh&ng qu& h&nh ð&c ð&ng nhi&u cách trong b&p t& khi ng&i ta khám phá ra có th& n&u hay n&ng chúng...." Ông ðem h&t v& tr&ng nh&ng cây ð&u tiên & Utrech bên Hòa Lan trong v&n bách th&o. Sau ð& cây m&i ð&c ðem qua Anh (Gordon 1754), Nga (Kew 1762), Pháp (Montpellier 1778). Hoa K& ch& bi&t nó t& 1784 trong v&n ông William Hamilton và qua 1900 thì cây ð&c tr&ng su&t ven ð&ng nh&ng ð& th& b& bi&n mi&n ð&ng.

Ginkgo: mọt cây hóa thạch sống

Tác Giả: Bài và ình Võ Quang Yän

Thứ Năm, 08 Tháng 9 Năm 2011 05:08



Ginkgo: mọt cây hóa thạch sống

Tác Giả: Bài và ình Võ Quang Yán
Thứ Năm, 08 Tháng 9 Năm 2011 05:08



Ginkgo: mọt cây hóa thạch sống

Tác Giả: Bài và ình Võ Quang Y&#n
Thứ Năm, 08 Tháng 9 Năm 2011 05:08



[This section of the page contains a large blacked-out area, likely redacting sensitive information or a watermark.]